



RAFAEL  
SABATINI

*Kuningattaren  
labetti*



SAGA  
EGMONT



RAFAEL  
SABATINI

*Kuningattaren  
läbetti*

Rafael Sabatini

# Kuningattaren lähetti

SAGA Egmont

*Kuningattaren lähetti*

Translated by Alpo Kupiainen

Original title: *St. Martin's Summer*

Original language: English

Cover image: Shutterstock  
Copyright © 1909, 2021 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726814408

1st ebook edition  
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

This work is republished as a historical document. It contains contemporary use of language.

[www.sagaegmont.com](http://www.sagaegmont.com)  
Saga Egmont - a part of Egmont, [www.egmont.com](http://www.egmont.com)

# Käskynhaltija

Hänen majesteettinsa käskynhaltija Dauphinén maakunnassa kreivi de Tressan istui mukavasti, purppuranpunainen nuttu täysin avoinna.

Hänen tekotukkansa — jota hän käytti pakosta eikä muodin vuoksi — virui pöydällä tomuisten paperien seassa. Hänen pienellä lihavalla nenällään, jonka nipukka oli punainen ja pyöreä kuin kirsikka, olivat sarvisankaiset silmälasit. Hänen silmänsä olivat kiinni ja suu auki, ja joko suusta tai nenästä — tai kenties molemmista — kuului römeä kuorsaus, joka ilmaisi, että herra käskynhaltija ahersi uutterasti kuninkaansa palveluksessa.

Taempana, vaatimattomamman pöydän ääressä kahden ikkunan välissä suoritti kalpeakasvoinen, nukkavieruun takkiin puettu kirjuri vähäpätöistä vuosipalkkaa vastaan velvollisuuksia, joista käskynhaltija nautti suhteettoman suuria tuloja.

Äkkiä häilähtivät hopeisilla liljankukilla koristetut raskaat siniset samettiverhot kahisten syrjään ja kreivi de Tressanin hovimestari mustassa puvussa, jonka rintamuksella kelluivat hänen raskaat virkaketjunsä, astui korskeasti huoneeseen.

Kirjuri laski kynän kädestään ja loi säikähtyneen katseen uinailevaan herraansa.

— Shh ... hän kuiskasi totisena, — hiljaa, herra Anselme!

Anselme pysähtyi. Hän käsitti tilanteen vakavuuden. Hänen ryhtinsä menetti jonkin verran arvokkuuttaan, ja hänen kasvojensa ilme muuttui. Sitten hän sai takaisin osan äskeistä päättäväisyyttään.

— Hänet täytyy kuitenkin herättää, hän julisti matalalla äänellä ikään kuin peläten tehdä sitä, minkä sanoi välttämättömäksi.

Kohtalo tuli hänen avukseen. Jossakin lähetyvillä pamahti ovi kuin tykinlaukaus. Hiki kihosi kirjurin otsalle. Hän vaipui rennosti taaksepäin tuolillaan, uskoen joutuneensa perikatoon. Anselme säpsähti ja puraisi etusormeaan äänetöntä kirousta kuvaavalla tavalla.

Käskynhaltija liikahti. Hänen kuorsauksensa kärjistyi äkilliseksi, tukehtuneeksi röhinäksi ja katkesi siihen. Hänen luomensa avautuivat verkalleen kuin pöllön, paljastaen vaaleansiniset silmät, jotka ensiksi kiintyivät kattoon ja sitten Anselmeen. Samassa hän suoristautui puhkuen ja rypistellen otsaansa ja penkoen käsillään papereita.

— Tuhat tulimmaista! Miksi minua häiritään Anselme! hän mutisi vaikerrellen, vielä puolinukuksissa. — Mitä hittoa te haluatte? Ettekö ollenkaan ajattele kuninkaan asioita? Babyilas, hän kääntyi kirjuriinsa, — enkö sanonut teille, että minulla on paljon työtä ja että minua ei saanut häiritä?

Tällä miehellä, joka ei tehnyt mitään, oli suurena turhamaisuutena tekeytyä Ranskan ahkerimmaksi ahertajaksi, eikä mikään yleisö — eivät edes hänen omat palvelijansa — ollut hänelle liian alhaisia hänen esittääkseen heille tätä lempiosaansa.

— Herra kreivi, virkkoi Anselme mitä vaatimattomimpaan ja nöyrympään sävyyn, — en olisi suinkaan rohjennut tunkeutua toimistoonne, jos asia olisi ollut vähemmän tärkeä. Mutta Condillacin leskimarkiisitar odottaa alhaalla. Hän pyytää heti päästä teidän ylhäisyytenne puheille.

Käskynhaltijassa tapahtui heti muutos.

— *Madame la douairière* täällä? hän huudahti. — Pankaa nämä napit kiinni, lurjus. Nopeasti! Sopiiko minun tällä

tavoin vastaanottaa ylhäinen rouva? Sopiiko minun ...?  
Babylas, kuvastin yksityishuoneestani! Joutukaa!

Kirjuri poistui kuin leimaus ja palasi salamana.

Babylas piti kuvastinta ja Anselme järjesti käskynhaltijan tekotukkaa, sillä välin kun Tressan itse väänteli mustia viiksiään — kuinka ne säilyttivät värinsä, oli salaisuus hänen tuttavilleen — ja kampasi useista leuoistaan versovaa parrantupsua.

Hän vilkaisi vielä kerran kuvastimeen, otti kasvoilleen hymyn ja käski Anselmen osoittaa vieraan sisälle. Sitten hän käski kirjurin mennä hiiteen, mutta tarkemmin ajateltuaan huusi hänet ovelta takaisin. Hänen turhamaisuutensa vaati ilmaisua.

— Odottakaahan, hän sanoi. — On kirjoitettava kirje. Kuninkaan asiat eivät siedä viivytystä — eivät kaikkien Ranskan leskimarkiisittarienkaan tähden. Istukaa paikallenne.

Babylas totteli häntä. Tressan seisoj selin avoimeen oveen. Hänen jännittyneinä kuuntelevat korvansa olivat erottaneet naisen puvun kahinan. Hän rykäisi ja alkoi sanella:

— Hänen majesteetilleen hallitsevalle kuningattarelle, hän vaikenä ja jäi seisomaan, syvästi miettien, otsa rypyssä. Sitten hän toisti mahtipontisesti. — Hänen majesteetilleen hallitsevalle kuningattarelle. Onko se jo valmis?

— Kyllä, herra kreivi. »Hänen majesteetilleen hallitsevalle kuningattarelle.»

Hänen takaansa kuului askeleita ja rykäisy.

— Herra de Tressan, sanoi täyteläinen ja sointuva naisääni, joskin sävyltään kopean ylimielinen.

Kreivi pyörähti heti ympäri, astui askeleen eteenpäin ja kumarsi.

— Nöyryn palvelijanne, madame, hän tervehti, vieden käden sydämelleen. — Tällaisen kunnian ...

On välttämättömyys tuottanut teille, keskeytti vieras ylpeästi. — Lähettäkää pois tuo mies!

Sihteeri oli noussut seisomaan kalpeana ja arkana. Hänen silmänsä laajenivat, kun hän kuuli naisen sanat. Hän odotti hirveätä purkausta luonnollisena seurauksena siitä, että käytettiin tällaista sävyä puhuttaessa miehelle, joka oli kotinsa ja koko Grenoblen hirmu. Ja hänen hengityksensä salpautui hämmästyksestä, kun hän näki, kuinka säyseä käskynhaltija oli.

— Hän on sihteerini, Madame. Olimme työssä, kun te tulitte. Aioin juuri alkaa sanella kirjettä hänen majesteetilleen kuningattarelle. Käskynhaltijan virka sellaisessa maakunnassa kuin Dauphinéssa ei ole — *hélas* — mikään laiskantoimi. Hän huokasi kuten mies, jonka aivot olivat väsyneet. — Siinä ei jää miehelle aikaa edes syödä ja nukkua kunnolla.

— Siinä tapauksessa tarvitsette lepo hetken, sanoi nainen kylmän tönkeästi. — Ottakaa se heti ja jättäkää kuninkaan asiat puoleksi tunniksi syrjään minun asioitteni tieltä!

Sihteerin kauhistus kasvoi hyppäyksittäin. Aivan varmasti puhkeaisi myrsky vihdoin tuon julkean naisen pään päällä. Mutta käskynhaltija, joka tavallisesti oli niin tulisen kiivas, vastasi hänelle vain toisella järjettömällä kumarruksellaan.

— Lausuite, madame, juuri ne sanat, jotka pyörivät kielelläni. Baby las, poistukaa! Ja hän osoitti kädellään kirjurille halveksivasti ovea.

Sihteeri otti paperinsa, kynänsä ja mustetolpponsa ja meni tiehensä arvellen, että maailman loppu oli käsillä.

Kun ovi oli sulkeutunut hänen jälkeensä, kumarsi käskynhaltija taas, hymyillen typerän näköisenä, ja siirsi tuolin vieraalleen. Tämä seiso i takan edustalla, ratsupiiska kainalossa, vetäen käsistään upeita ratsastuskäsineitään. Hän oli solakka, sopusuhtainen nainen; hänen kasvonsa



olivat uljaan kauniit, vaikka hän oli jo hyvän aikaa sitten sivuuttanut elämänsä kevään.

Käskynhaltija tarkkaili häntä salavihkaa ihailevasti, hypistellen partaansa lyhyillä, paksuilla, veltonnäköisillä sormillaan.

— Jospa tietäisitte, markiisitar, kuinka olen iloinen, kuinka ...

— Koetan kuvitella sitä mielessäni, mitä hyvänsä se lieneekin, keskeytti toinen, ja hänen sanansa olivat yhtä ynseän ylimieliset kuin koko hänen käytöksensä. — Nyt ei ole aikaa siroitella kaunopuheisuuden kukkasia. Meillä on ankara pulma edessämme.

Käskynhaltijan kulmakarvat kohosivat ja silmät menivät levälleen.

— Pulma? hän sanoi, ja kun hän kerran avasi suunsa tätä yhtä sanaa varten, jäikin se ammolleen.

Markiisitar naurahti veltosti; hänen huulensa kaareutuivat ja kasvonsa vääntyivät omituisesti. Hän alkoi koneellisesti vetää jälleen käsiinsä hansikkaitaan, jotka juuri oli riisunut.

— Näen kasvoistanne, kuinka hyvin te ymmärrätte minua, hän ivasi. — Selkkaus koskee neiti de La Vauvrayeta.

— Johtuuko se Pariisista — hovista? Kreivin ääni oli masentunut.

Rouva nyökkäsi. — Havaintokykynne on ihmeellisen tarkka tänään, Tressan.

Käskynhaltija työnsi vähäisen partatupsunsa hampaittensa väliin, kuten hän tavallisesti teki ollessaan hämillään tai mietteissään. — A—h! hän huudahti vihdoin, ja se kuulosti sisäänpäin vedetyltä, käsittämisestä aiheutuvalta henkäykseltä. — Selittäkää tarkemmin!

— Mitä selittämistä siinä on? Te tunnette jutun pääpiirteet.

— Mutta minkäluontoinen on selkkaus? Millä tavoin se uhkaa, ja kuka on siitä teille ilmoittanut?

— Eräs pariisilainen ystäväni lähetti minulle siitä tiedon, ja hänen sanansaattajansa toimi hyvin, sillä muutoin olisi herra de Garnache ollut täällä ennemmin kuin hän, enkä minä olisi edes saanut onneksi etukäteen hänen varoitustaan.

— Garnache? virkkoi kreivi. — Kuka on Garnache?

— Leskikuningattaren lähetti. Hänen majesteettinsa on lähettänyt hänet tänne huolehtimaan siitä, että neiti de La Vauvraye saa oikeutta ja pääsee vapaaksi.

Tressan alkoi äkkiä ähkiä ja väännellä käsiään.

— Miten kuningatar on saanut tietää — neiti de Vauvrayen — hm asemasta? hän kysyi.

Markiisitar pyörähti häneen päin vihan vimmassa.

— Tyttö sai erään petturin viemään kirjettä. Siinä on kylliksi. Jos sattuma tai kohtalo joskus toimittaa sen miehen käsiini, niin jumal'auta! hän joutuu hirteen ripittämättä.

Sitten hän hillitsi kiukkunsa.

— Tressan, hän sanoi muuttuneella äänellä, — olen vihamiesten ympäröimä. Mutta ettehan te hylkää minua? Te olette puolellani loppuun saakka — niinhän, ystäväni? Teihin voin ainakin luottaa?

— Kaikessa, madame, vastasi kreivi, markiisittaren katseen lumoamana. — Kuinka suuren joukon tämä Garnache tuo mukanaan? Oletteko ottanut siitä selvää?

— Ei yhtään miestä, riemuitsi rouva.

— Ei yhtään miestä? kertasi Tressan kauhistuneena.

Hän nosti äkkiä kätensä taivasta kohti ja jäi seisomaan hervottomana ja tyrmistyneenä.

Sitten hän katsahti vieraaseensa. — Aiotteko vastustaa häntä?

Markiisitar tuijotti sekunnin ajan häntä silmiin ja naurahti sitten hieman ilkeästi.

— Olettepa te hupsu, hän tiuskaisi. — Pitääkö teidän kysyä, aionko vastustaa — minä, jolla on Dauphinén lujin linna?

Käskynhaltija puhalsi poskensa pullolleen ja alkoi taaskin pureksia partaansa.

— Madame, jos tämä mies saapuu ilman sotaväkeä ja te vastustatte hänen tuomiaan määräyksiä, niin mitä luulette siitä koituvan?

— Hän vaatii teiltä sotaväkeä ampuakseen muurini mäsäksi, vastasi markiisitar tynesti.

Tressan katsoi häntä silmiin voimatta oikein uskoa korviaan. — Te käsitätte sen? hän huudahti.

— Lapsikin kai sen käsittäisi.

Markiisittaren paatunut yltiöpäisyys vaikutti kreivin pelkoon kuin tuulenpuuska hehkuviin hiiliin. Hänet valtasi äkkiä pelottavan raju vimma kuten ainakin miehen, joka on ahdistettu epätoivon partaalle.

— Entä minä sitten, madame? hän kuohahti. — Entä minä? Onko minun mentävä tuhoon, vankilaan ja kenties hirteen kieltämällä häneltä sotaväkeä? Sillä juuri siihen te tähtäätte. Onko minun tehtävä itsestäni henkipatto? Onko minun, joka olen ollut Dauphinén käskynhaltija viisitoista vuotta, päätettävä päiväni alennustilassa tukeakseni naista, joka suunnittelee koulutyttöheilakan naittamista? *Seigneur du ciel!* hän kiljui.

Markiisitar de Condillac silmäili häntä, kasvot rauhallisina, katse kylmänä. Tressanin purkauksen päätyttyä hän poistui takan luota ja meni ovelle, napautellen ratsupiiskallaan keveästi kuvettaan.

— *Au revoir*, herra de Tressan, hän hyvästeli kylmästi, selin kreiviin.

Sen kuullessaan Tressan keskeytti kuumeisen kävelynsä ja nosti päänsä pystyyn. Hänen raivonsa sammui kuin

tuulenpuuskan puhaltama kynttilä. Ja sen sijalle hiipi hänen sydämeensä uusi pelko.

— Madame, madame! hän huudahti. — Malttakaa! Kuunnelkaa minua!

Markiisitar pysähtyi ja loi Tressaniin olkansa yli halveksivan katseen. Hänen punaiset huulensa olivat kaartuneet pilkalliseen ilmeeseen, ja hänen jokaisesta piirteestään kuvastui röyhkeys.

— Minusta tuntuu, monsieur, että olen kuullut hieman enemmän kuin kylliksi. Olen varma ainakin siitä, että te olette ystäväni vain hyvällä säällä, ainoastaan sanoissa valmis auttamaan.

— Voi, ei, madame! huudahti kreivi, ja hänen äänessään oli loukkaantunut sävy. — Markiisitar, en tarkoittanut, mitä sanoin. En ollut oma itseni. Antakaa minun sovittaa se — antakaa vastaisen toimintani hyvittää tämä valitettava poikkeus todellisesta olemuksestani!

Hän syöksähti eteenpäin ja tarttui markiisittaren ojentamaan käteen.

— Tiesinhän, Tressan, sanoi tämä, — ettette ollut oma itsenne ja että kun ajattelisitte sanojanne, ei uljas ja uskollinen ystäväni hylkäisi minua.

Tressan kumartui ja painoi mäiskähtäviä suudelmia rouvan kylmälle käsineelle.

— Madame, hän vakuutti, — saatte luottaa minuun. Se pariisilaislurjus ei saa minulta ainoatakaan miestä, se on varma.

Markiisitar tarttui hänen olkapäihinsä ja piti häntä edessään. Rouvan kasvot olivat säteilevät, hurmaavat, ja hän katsoi kreiviä silmissään niin hellä ilme, jollaista tämä ei ollut niissä nähnyt muutoin kuin joskus hurjissa haaveissaan.

— En tahdo kieltäytyä ottamasta vastaan teidän noin ritarillisesti tarjoamaanne palvelusta, selitti markiisitar. —

Menettelisin huonosti, jos loukkaisin teitä torjumalla sen.

— Markiisitar, intoili Tressan, — Tämä ei ole mitään verrattuna siihen, mitä olisin valmis tekemään, jos tilaisuus tarjoutuisi. Mutta kun tämä on suoritettu, kun olette saanut toteutetuksi tahtonne neiti de La Vauvrayehen nähden ja kun häät on vietetty, niin sitten — rohkenenko toivoa ..?

Ääneen hän ei lausunut sen enempää, mutta hänen pienet, siniset silmänsä olivat siksi kaunopuheiset, että sanat olivat tarpeettomia.

Heidän katseensa sattuivat vastakkain: markiisitar piti häntä edelleen käsivarren matkan päässä lujalla ja jäntevällä otteella.

Kun hän katseli Dauphinén käskynhaltijaa, hän näki edessään pelkän surkean sammakon, ja hänen sieluaan puistatti, kun hän ajatteli, mihin tuo mies oli viitannut. Mutta hänen katseensa ei värähtänyt, ja hymy pysyi hänen huulillaan, ikään kuin Tressanin inhottavaa olemusta olisi verhonnut henkinen kauneus, jonka vain hänen silmänsä erotti. Hänen poskilleen lehahti heikko puna, ja kun se on rakkauden väri, käsitti Tressan sen merkityksen väärin.

Markiisitar nyökkäsi kreiville, tukahdutti naurunsa, joka pani miehen pään pyörälle toivosta, riistäytyi irti ja kiiti ovelle nopeasti, melkeinpä kainosti, tuntui Tressanista.

Sinne hän pysähtyi hetkiseksi, luoden kreiviin ujostelevan silmäyksen, joka olisi sopinut puolta nuoremmalle tytölle kuin hän, mutta joka hänen loistavan kauneutensa nojalla ei tuntunut sopimattomalta hänellekään.

Hän soi kreiville ihastuttavan hymyilyn, ja ennen kuin kreivi ennätti avaamaan hänelle ovea, hän oli työntänyt sen auki ja kadonnut.

# Lähetti

On tavallista, että nuoret antavat harkitsemattomia lupauksia, etenkin kun pyytjä on nainen. Varttuneessa iässä, kuten herra de Tressan oli, ei sellaista saisi koskaan tapahtua.

Niin kauan kuin hän oli ihastuksensa vallassa, niin kauan kuin markiisittaren läheisyys hurmasi häntä, hän ei tuntenut minkäänlaista katumusta, eivätkä huolet vaivanneet hänen mieltään.

Tuli ilta, ja hänen ympärilleen laskeutui hämärä, jota vähensi vain liedessä hehkuvien kekäleiden hohde. Hän komensi valoa huoneeseen ja Baby lasin luokseen. Valoa tuotiin ja Baby las tuli. Hän lähetti palvelijan, joka oli sytyttänyt vahakynttilät, noutamaan Grenoblen vartioväen komentajaa, kapteeni d'Aubrania.

Ennen tämän saapumista hän keskusteli Baby lasin kanssa siitä, mitä hänen mielessään liikkui, mutta huomasi sihteerinsä erittäin tylsäksi ja mielikuvitukseltaan perin köyhäksi. Niin ollen oli hänen pakostakin turvauduttava vain omaan itseensä. Hän istui synkkänä ajatuksissaan, vaivaten järkeään hyödyttömästi, kunnes kapteeni ilmoitettiin.

Vaikka hänellä ei vielä ollutkaan minkäänlaista määrättyä suunnitelmaa, kävi hän suinpäin käsiksi ensimmäisiin valmistelutoimenpiteisiin tarkoituksensa saavuttamiseksi.

— Herra kapteeni, hän aloitti hyvin vakavana, — minulla on syytä luulla, ettei kaikki ole niin kuin olla pitäisi Montélimarin piirin kunnalla.

— Onko siellä levotonta, monsieur? kysyi kapteeni hätkähtäen.

— Ehkä on, ehkä ei, vastasi käskynhaltija salaperäisesti.

— Täydelliset määräykset saatte huomenna. Tällä välin valmistautukaa lähtemään Montélimarin lähistölle mukananne parisataa miestä!

— Parisataa, monsieur! huudahti d'Aubran. — Mutta silloinhan Grenoble jää ilman sotilaita.

— Entä sitten? Todennäköisesti emme niitä täällä tarvitse. Pankaa valmistautumismääräyksenne kiertämään jo tänä iltana, että miehenne ovat lähtövalmiina hyvissä ajoin huomenna! Suvainnette tulla luokseni varhain aamulla saamaan ohjeita.

Ihmetellen poistui kapteeni d'Aubran tehtäviinsä ja käskynhaltija illalliselle mielissään ovelasta tempusta, jolla hän aikoi toimittaa vartioväen pois Grenoblesta.

Mutta seuraavana aamuna hän ei enää ollutkaan niin tyytyväinen tähän ajatukseen. Hänen harkitsematon lupauksensa oli alkanut häntä vähän harmittaa.

Kun kapteeni d'Aubran ilmoitettiin, käski hän palvelijansa pyytää tätä tulemaan uudestaan tunnin kuluttua. Lupauksen aiheuttama harmi oli muuttumassa peloksi ja kalvavaksi katumukseksi. Hän istui työhuoneessaan paperikasojen peittämän kirjoituspöytänsä ääressä, pää käsien varassa, ajatukset sekavina, pinnistäen kiihkeästi aivojaan keksiäkseen jonkin keinon selviytyä asiasta.

Sellaisessa tilassa hän oli, kun Anselme työnsi syrjään oviverhon ja ilmoitti, että alhaalla oli joku Pariisista saapunut herra de Garnache, joka pyrki heti herra käskynhaltijan puheille valtion asioissa.

Tressan vavahti, ja hänen rohkeutensa lannistui. Mutta äkkiä hän sitten epätoivoisena karkaisi luontoaan.

— Opastakaa sisään herrra de Garnache! hän sanoi hienon ylväästi, miettien mielessään, mitä ja miten oli puhuttava.

Ovi avautui, verho vetäistiin sivulle, ja Anselme ilmoitti:  
— Herra de Garnache!

Tressan kääntyi ympäri, kun tulokas astui reippaasti huoneeseen ja kumarsi hattu kädessä, niin että sen punainen töyhtö lakaisi lattiaa, ojentautuen sitten ja sallien käskynhaltijan tehdä hänestä arvionsa.

Tressan näki edessään kookkaan miehen, jonka tanakka vartalo hoikkeni vyötäisiltä alaspäin ja joka ensi silmäyksellä näytti olevan pääasiallisesti nahkaan puettu. Toisessa kädessään hän piti leveätä mustaa, punatöyhtöistä hattuaan, toisessa pientä pergamenttirullaa; ja hänen liikkuaan kuuluva nahan narina ja kannusten kilinä oli mieluista musiikkia sotaisen ihmisen korvasta.

Miehen nenä oli kaareva ja jokseenkin iso; silmät siniset, teräksenkirikkaat ja hieman kaukana toisistaan.

Käskynhaltijaa, joka tarkasteli häntä vastustajan silmillä, ei hänen ulkomuotonsa miellyttänyt. Mutta hän kumarsi kohteliaasti, heilauttaen käsiään ilmassa ja muristen:

— Valmis palvelemaan teitä, herra de?

— Garnache, täydensi reipas, metallisointuinen ääni, ja nimi kuulosti hänen huuliltaan samanlaiselta kuin kirous. — Martin Marie Rigobert de Garnache. Tulen luoksenne hänen majesteettinsa kuningattaren käskystä, ja tämä valtakirjani selvittää teille asiani. Hän ojensi Tressanille kädessään olevan asiakirjan, jonka Tressan otti vastaan.

Salakavalan käskynhaltijan piirteissä tapahtui muutos. Tähän asti olivat hänen pyöreät kasvonsa olleet kysyvän näköiset, mutta kun pariisilainen ilmoitti olevansa kuningattaren lähetti, antoi Tressan niille ihmettelyn ja kunnioituksen ilmeen, joka olisi ollut luonnollinen, jollei



hän olisi jo etukäteen tietänyt, mikä mies herra de Garnache oli ja millä asialla hän saapui.

Hän siirsi tuolin vieraalleen, meni takaisin kirjoituspöytänsä ääreen ja avasi Garnachen antaman käärön: Tulokas istuutui, veti miekkansa kannikkeen niin, että voi nojata molemmin käsin kahvaan, ja istui jäykkänä ja liikkumattomana, odottaen, että herra käskynhaltija suvaitsisi puhua.

Tressan käänsi paperin huolellisesti kokoon ja antoi sen takaisin omistajalleen. Se oli tavallinen muodollinen suosituskirje, jossa mainittiin, että Garnache saapui Dauphinén valtion asioissa, ja käskettiin herra de Tressanin antaa hänelle kaikkea sitä apua, jota hän tehtävänsä suorittaessaan mahdollisesti tarvitsisi.

— *Parfaitement*, hyrisi käskynhaltija. — Ja jos te, monsieur, nyt suvaitsette ilmoittaa minulle, minkälaatuinen asianne on, olen kokonaan käytettävissänne.

— Sanomattakin on selvää, että tunnente Condillacin linnan, alkoi Garnache, käyden suoraan käsiksi asiaan.

— Aivan niin. Käskynhaltija nojautui taaksepäin, ja häntä huolestutti, kun hän huomasi, että hänen suonensa tykytti hieman liian nopeasti. Mutta hän hillitsi ilmeensä, säilyttäen ne rauhallisina ja hyväntahtoisina.

— Ehkä tunnente sen asukkaat? jatkoi vieras.

— Kyllä.

— Läheisestikö?

Käskynhaltija suipisti suutaan, kohautti kulmakarvojaan ja liikautti hitaasti pulleita käsiään.

— Minun käsittääkseni te aiotte kertoa minulle omista asioistanne ettekä tiedustella minun asioitani.

Garnache nojautui taaksepäin tuolissaan ja hänen silmänsä kapenivat. Hän vainusi vastustusta, ja pahimpana kompastuskivenä hänen urallaan oli ollut, ettei hän oppinut sietämään vastustusta keltään.

— Te erehdytte tarkoituksestani, monsieur, hän vastasi sivellen vankkaa leukaansa laihalla, ruskealla kädellään. — Koetin vain saada selville, missä määrin te jo tunnette sikäläisiä oloja, säästyäkseni selostamasta teille jo tuttuja tosiseikkoja. Mutta, monsieur, olen valmis noudattamaan toista menetelmää, joka teistä on mieluisampi.

— Niinpä siis: asiani on lyhyesti esitettynä seuraava. Markiisi de Condillac-vainajalta jäi kaksi poikaa. Vanhempi, Florimond — joka on nykyinen markiisi ja joka on isänsä kuolemasta saakka ollut ja on edelleenkin poissa täältä, sodassa Italiassa — on nykyisen leskimarkiisittaren poikapuoli; markiisitar on nuoremman pojan, Marius de Condillacin, äiti.

— Jos huomaatte, että esitykseni on jossakin kohdassa virheellinen, niin pyydän teitä, monsieur, hyvántahtoisesti oikaisemaan sen.

Käskynhaltija kumarsi juhlallisesti, ja herra de Garnache jatkoi:

— Tämä nuorempi poika — luultavasti hän nykyisin on yhdennelläkolmatta ikävuodellaan — on ollut jossakin määrin hurjapäinen.

— *Bon Dieu*, ei. Olisi liian tylyä käyttää hänestä sellaista nimitystä. Hieman varomaton silloin tällöin, vähän harkitsematon, kuten nuoret yleensä.

Hän olisi puhunut enemmänkin, mutta pariisilaista ei haluttanut tuhlata aikaa sanasaivarteluun.

— No hyvä, hän keskeytti. — Sanokaamme: hieman ajattelematon. Asiani ei koske herra Mariuksen moraalin vakavuutta eikä sen puutteita. Tämä hänen ajattelemattomuutensa, jota te väheksytte, näkyy riittäneen vieroittamaan hänet isästään, mikä vain oli omiaan tekemään hänet sitäkin rakkaammaksi äidistä. Minulle on kerrottu, että markiisitar on hyvin komea nainen ja että poika on ihmeellisesti hänen näköisensä.